

Kvarteret Hälsan 2

Arkeologisk förundersökning inom del av stadslager L1973:2508
(RAÄ nr 50:1) inför nybebyggelse inom kvarteret Hälsan 2,
Jönköpings stad och kommun, Jönköpings län

Jönköpings läns museums dnr: 2019-285
Länsstyrelsens dnr: 431-9043-2019

Rapport och foto: Susanne Haltiner Nordström
Rapportgranskning: Ann-Marie Nordman
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor, Geografiska Grunddata samt Geodata (FUK)
är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833, nr MS2012/03742 samt dnr i2012/1091.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2020

Rapport över utförd arkeologisk undersökning

Beskrivning av undersökningsresultaten.

Inledning

Med anledning av planerad byggnation inom kvarteret Hälsan 2 utförde Jönköpings läns museum en arkeologisk förundersökning hösten 2020. Ytan har under en längre tid fungerat som parkering men platsen innehöll tidigare flera lasaretsbyggnader. Dessa revs under 1990-talet och stora delar av den södra ytan schaktades ut och fylldes upp med sand och grus.

Resultat

Sammanlagt togs 11 sökschakt upp över ytan. Schakten placerades i huvudsak där det inte har stått någon byggnad, vilket var i den nordvästra delen och en smal remsa i den östra delen, se figur 2. Dessutom fanns en mängd ledningar och kablar i gatumarken längst i väster och tvärs över området vid ingången till Science park och Jönköpings folkhögskola som gjorde att schakt inte kunde grävas inom dessa ytor.

I den norra delen, mot Gjuterigatan, öppnades två större schakt. Påförda sentida massor fanns ner till ca 1,35 meters djup, räknat från asfaltskant. I botten framkom en äldre marknivå på ca 96 meter över havet som bestod av gul sand. I den gula sanden fanns fem stycken grunda årderspår med rester efter matjord som ådret dragit ner i sanden. De låg i nord-sydlig riktning och var endast 0,05 meter djupa. Den ursprungliga marknivån visade att ytan har sluttat ner mot norr, inom schaktet var det en höjdskillnad på ca 0,40 meter mellan norr och söder.

Två mindre schakt kunde öppnas inom gatumark som löpte i väster i nord-sydlig riktning. Här framkom den ursprungliga markytan igen och den visade hur marknivån höjdes mot söder. I schakt sju och åtta låg sanden på ca 97 meter över havet, alltså 1 meter högre än sanden vid årderspårerna. Här fanns ett lager med grågul sand som bedömdes som ett kulturpåverkat lager ovan orörd marknivå.

Övriga schakt innehöll endast påförda massor från när man rev lasarettet och fyllde upp med sand för att skapa en plan yta. All information om topografi och funktion har försvunnit där. Dock kan de grunda årderspårerna inom aktuell undersökning tillsammans med tidigare undersökningar inom kvarteret Högskolan, ge en bild av ett område med åkrar under senmedeltiden. På åkrarna, i den magra sanden, har man enligt tidigare analyser bland annat odlat råg (Jlm ark rap 2016:26).

De södra delarna av området har lämnats oschaktade då lasaretsbyggnaderna och utschaktningen för dessa har tagit bort den ursprungliga topografin. Laserettsgatan som också ingick i förundersökningsområdet utgick helt då dessa också var helt utschaktade. Den yta som på förhand bedömdes kunna vara orörd visade sig innehålla bland annat sentida brunnar och dagvattenledningar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att stora delar av tomten var sönderschaktad sedan tidigare. Några av de upptagna schakten innehöll rester av en ursprunglig markyta. Den visade att ytan har sluttat ner mot norr. I ett av schakten framkom spår efter tidigare odlingar i form av årderspår.

Fynd

I schaktet med årderspår framkom en hästkosöm vilken inte har sparats.

Åtgärdsförslag

Inga ytterligare antikvariska åtgärder anses nödvändiga. Länsmuseet har samrått med Länsstyrelsen angående åtgärdsförslaget.

Referens

Haltiner Nordström, Susanne. 2016. *Kvarteret Högskolan 1. Arkeologiska förundersökningar inom del av RAÄ nr 50:1, medeltida stadslager, inom kvarteret Högskolan 1, Jönköpings stad och kommun, Jönköpings län. Jönköpings läns museum arkeologisk rapport 2016:26.*

Administrativa uppgifter

IDENTIFIERINGSUPPGIFTER

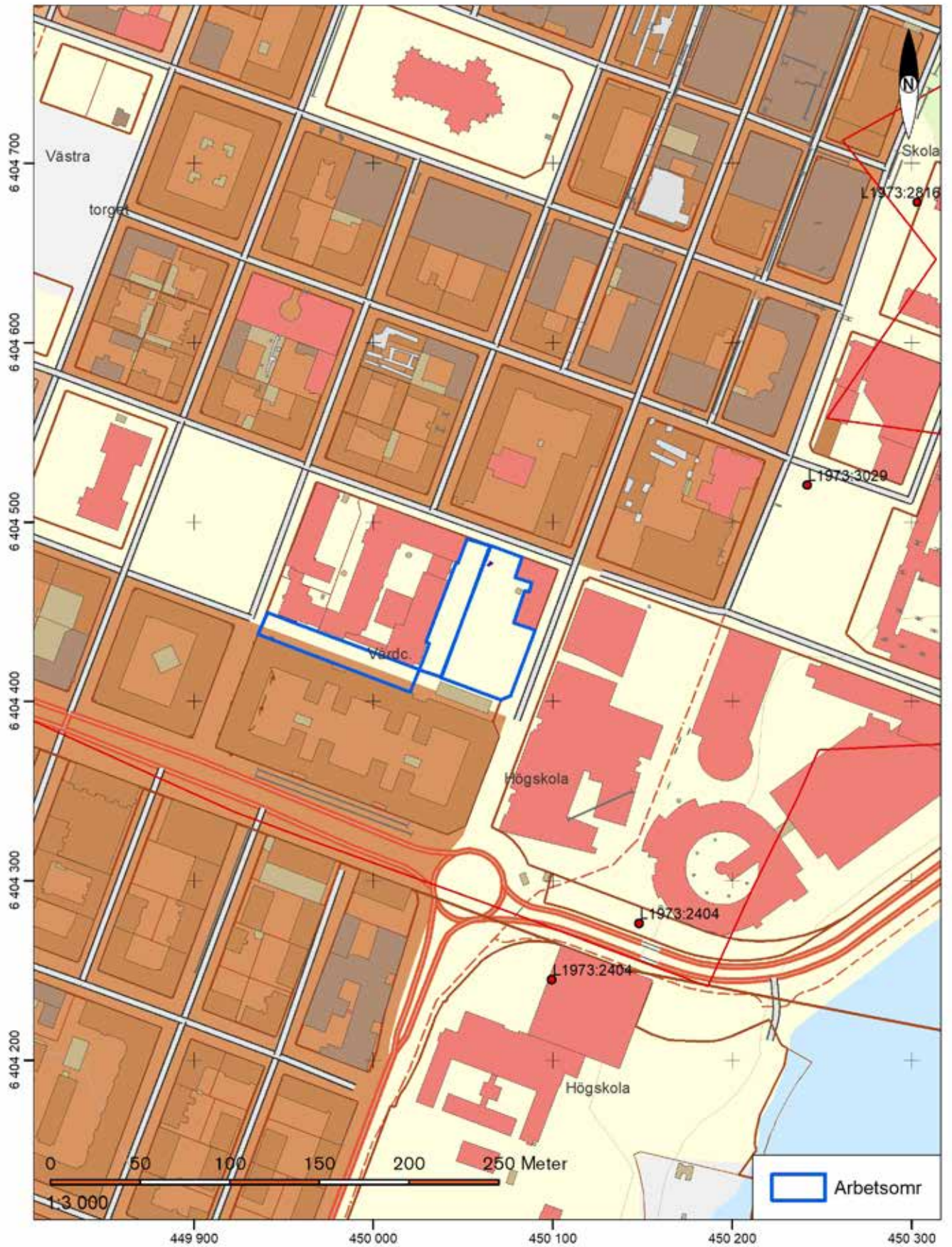
Dnr: 285/2019	Dnr enl Lst beslut: 431-9043-2019	Rapport: 2020:19
Landskap: Småland	Län: Jönköping	Kommun: Jönköping
Socken: Jönköping	Trakt/kvarter/fastighet: Kvarteret Hälsan 2	
Ekonomisk karta: 64E 0fS	Fornl nr: L1973:2508 (50:1)	Stad: Jönköping
N: 6404425	E: 450050	Nivå – lägsta: 96 m.ö.h. -högsta: 98 m.ö.h.

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

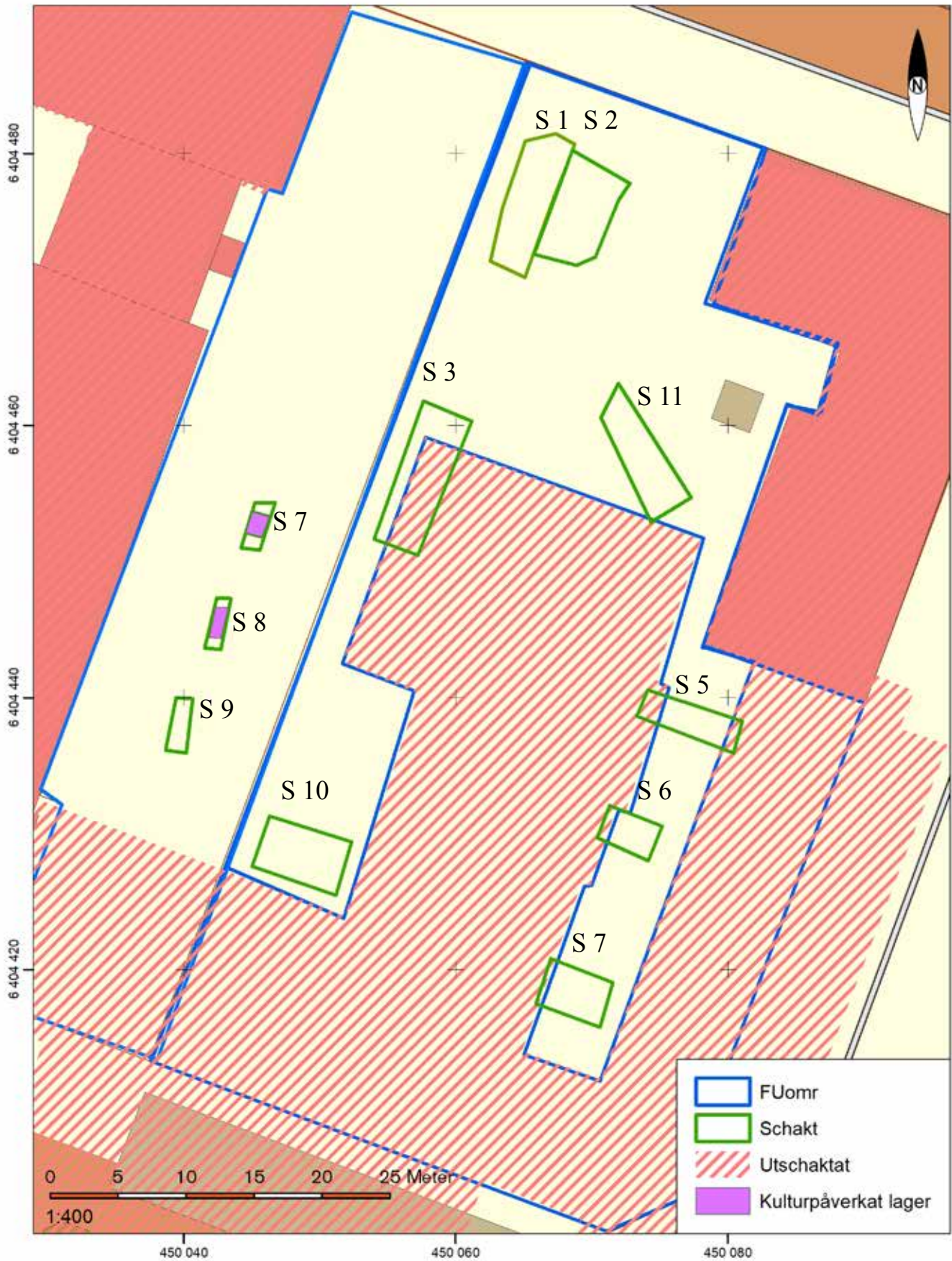
Typ av exploatering: Husbyggnation				
Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning				
Uppdragsgivare: Jönköpings kn, Fastighetsutvec			Ansvarig institution: Jönköpings läns museum	
Fältarbetsledare: Susanne Haltiner Nordström			Fältarbete from 14 sep 2020 tom 18 sep 2020	
Antal arbetsdagar i fält: 5				
Undersökningens omfattning	Utredd yta/m²	Schaktad yta/m²	Schakt/löpm	Volym/m³
		118		

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

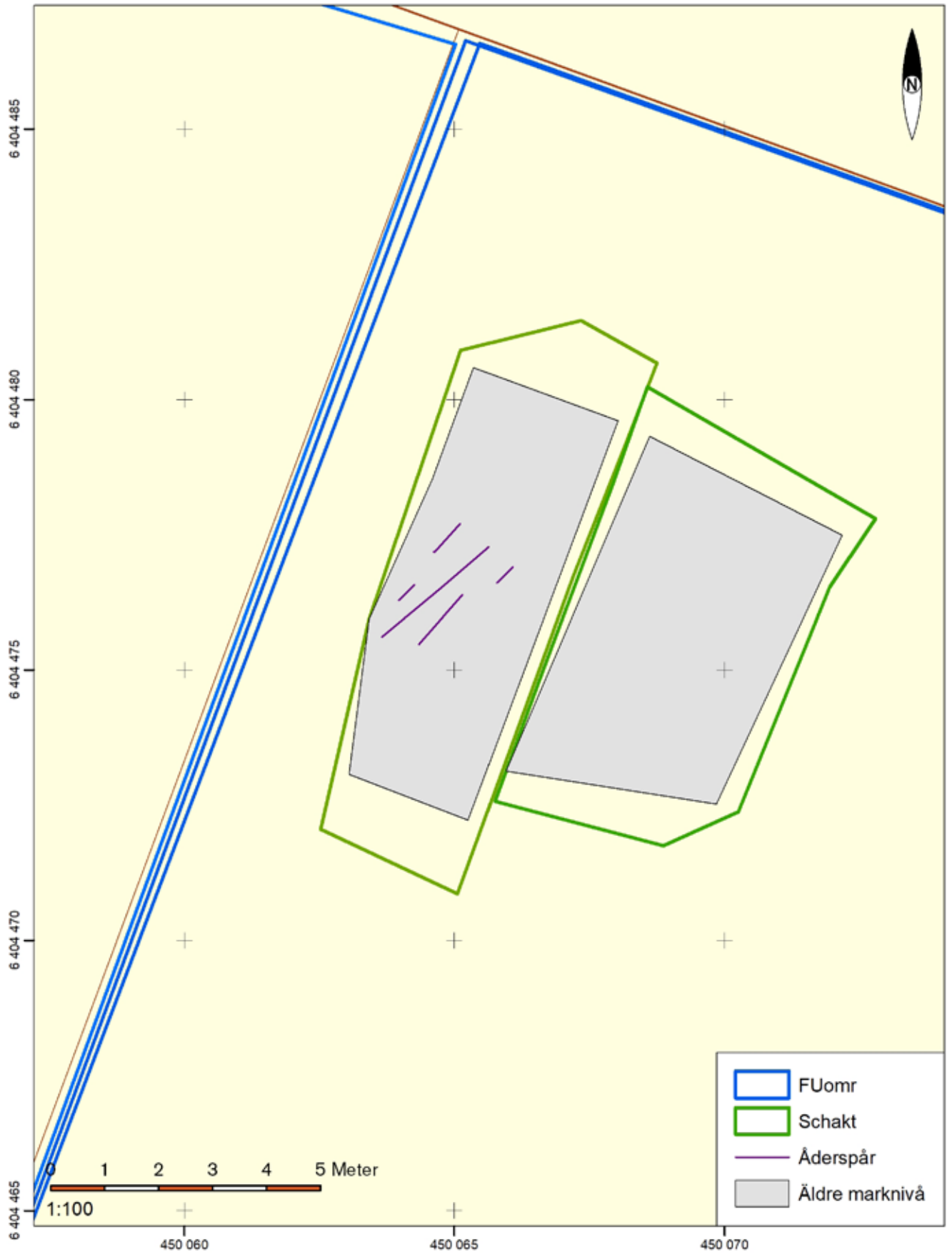
Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg	Sammansatta lämningar: Stadslager			
Lämningar:				
Undersökningsresultat	Sammansatta lämningar: Område med fossil åkermark			
Anläggningar:				
Totalt antal undersökta -gravar: -boplatskonstruktioner:				
Datering: Odaterad				

Figur 1. Förundersökningsområdet markerat med blått. Skala 1:3000.

Figur 2. Söschakten som tagit upp över området markerade med grönt. Skala 1:400.

Figur 3. De två nordliga större schakten där åderspår och en äldre marknivå framkom. Skala 1:100.

Figur 4. Här syns schakt 1 med den äldre marknivån som håller på att rensas fram. Foto från norr.

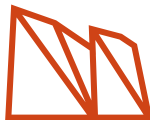

Figur 5. Schakt 8 med det kulturpåverkade lagret ovan den gula sanden. Ett mörkbrunt lager med humös sand som syns i den vänstra delen av bilden. Foto från öster.

Figur 6. Schakt 10 med endast fyllnadsmassor från rivningen av lasarettet. Foto från väster.

Sommaren 2020 utförde Jönköpings läns museum en arkeologisk förundersökning inom kvarteret Hälsan 2 i Jönköpings västra delar. Området ingår i fornlämningen Jönköpings medeltida stadslager. Stora delar av tomten var sönderschaktad sedan tidigare. Några av de upptagna schakten innehöll rester av en ursprunglig markyta. Den visade att ytan har sluttat ner mot norr. I ett av schakten framkom spår efter tidigare odlingar i form av årderspår.

Arkeologisk rapport 2020:19
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM